

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕЧОВИХ ПРАВ**

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Освітньо-наукова програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
цивільного права
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теоретичні та практичні проблеми речових прав
Викладач (-і)	Гейнц Руслана Миколаївна, доцент, к.ю.н., завідувачка кафедри цивільного права
Контактний телефон викладача	(0342) 596130
Е-mail викладача	ruslana.heints@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/ . Під час вивчення навчальної дисципліни можуть використовуватися можливості платформ Google Classroom, Google Meet, Zoom та ін.
Консультації	Консультації проводяться на кафедрі відповідно до розкладу занять та графіку консультацій викладача, розміщеному на сайті кафедри: https://kcp.pnu.edu.ua/or-doktor-filosofii/ Консультації щодо погодження планів есе, змісту презентацій та індивідуальних науково-дослідних завдань можуть проводитися шляхом листування через електронну пошту, а також у час, попередньо погоджений здобувачем ступеня доктора філософії з викладачем он-лайн з використанням програми Google Meet.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Вивчення дисципліни передбачає розгляд актуальних теоретичних та практичних проблем правового забезпечення речових прав на сучасному етапі формування і розвитку українського законодавства. Аспіранти зможуть ознайомитися з ключовими питаннями, що є предметом дискусії щодо речових прав, тенденціями розвитку системи речових прав та їх захисту, опрацювати спеціальні проблем цієї сфери та набути навички та вміння для вирішення юридичних казусів. Навчальна дисципліна покликана сприяти засвоєнню здобувачами комплексу знань щодо доктринальних концепцій провідних наукових шкіл цивілістики щодо речових прав. Окрема увага приділятиметься навичкам ведення діалогу та умінню формулювати переконливі аргументи на підтвердження своєї позиції у сфері речових прав.</p> <p>З прийняттям Цивільного кодексу України 2003 року в українському законодавстві відбувається повернення до традицій речового права, формується відповідна судова практика. Основою вивчення дисципліни є бездоганне знання відповідного законодавства та вміння застосовувати його на практиці. Здобувачі, що проводять наукове дослідження, присвячене проблематиці речових прав, мають, насамперед, бути глибоко обізнані з напрямками та результатами наукових досліджень відповідних теоретичних та методологічних проблем речових прав і законодавства, формування його основного понятійного апарату, наукових категорій, якими користується й оперує відповідне законодавство тощо.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є створення підґрунтя для подальшого розширення і поглиблення світогляду здобувача ступня доктора філософії, формування системи необхідних юридичних знань щодо проблематики класифікації речових прав, їх правової природи, ознак та системи, виникнення, здійснення і припинення речових прав, судової та договірної практики захисту права власності та інших речових прав, аналізу різноманітності поглядів на ряд дискусійних, проблемних положень щодо речових прав, а також набуття професійних навичок та вміння вирішувати практичні питання, які стосуються речових правовідносин.</p>	

Основними цілями вивчення дисципліни є набуття загальних та фахових компетентностей щодо предметної області речового права, методологічних проблем теорії речових прав на основі аналізу та узагальнення доктринальних положень, ідей та висновків, формування умінь та навичок для самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації суб'єктивних речових прав, правильного застосування норм законодавства.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

здатність до абстрактного та критичного мислення.

здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології для роботи з нормативно-правовими актами, що регулюють речові правовідносини, відповідною судовою практикою.

здатність до розуміння предметної області речового права та розуміння професійної діяльності за спеціальністю.

здатність застосування методології та методики дослідницької роботи для створення нових системно утворюючих знань у галузі речового права.

здатність до поєднання освіти з наукою та практикою шляхом знаходження інноваційних складових у науковій та освітянській діяльності.

Фахові компетентності:

здатність кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти у сфері речового права, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

здатність демонструвати знання базових засад, сучасного стану, тенденцій розвитку наукових досягнень у сфері приватного права, зокрема, щодо здійснення та захисту речових прав.

Здатність застосовувати знання основ педагогічної діяльності, дидактики вищої школи, традиційні та інноваційні форми навчання і педагогічні технології у сфері професійної діяльності.

здатність розробляти проекти нормативно-правових актів, що спрямовані на вдосконалення регулювання речових прав.

здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися впродовж життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію й професійну мобільність.

Програмні результати навчання:

використовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності.

формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу наявних наукових досліджень у сфері речових прав, правозастосовної практики.

застосовувати наукові знання термінології, основні закономірності юридичного мислення та пізнання, формулювати поняття і категорії речового права;

розуміти загальні принципи та методи правових наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх для самостійного аналізу та дослідження речових прав;

розробляти пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства, яке регламентує речові права, на основі проведеного дослідження.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова	
III	081 Право	2	вибіркова	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема	кількість год.			
	лекції	заняття	сам. роб.	
Тема № 1. Концептуальні положення про речові права.	1	–	5	
Тема № 2. Класифікація речових прав у доктрині цивільного права.	1	–	7	
Тема № 3. Набуття та припинення речових прав.	2	–	6	
Тема № 4. Здійснення речових прав.	2	2	4	
Тема № 5. Право власності в системі речових прав.	2	–	4	
Тема № 6. Право спільної власності.	2	2	4	
Тема № 7. Теоретичні проблеми речових прав на чуже майно.	2	2	4	
Тема № 8. Квазі-речові права.	2	–	8	
Тема № 9. Концепція захисту речових прав в законодавстві та доктрині.	2	–	6	
Тема № 10. Речово-правові способи захисту права власності.	2	2	6	
Тема № 11. Зобов'язально-правові та інші способи захисту права власності.	2	2	6	
ЗАГ.:		20	10	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни базується на нормативних приписах, викладених в Положенні про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, введеному в дію наказом ректора від 18 вересня 2024 року № 757 https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf та визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf			
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання здобувачами чотирьох письмових індивідуальних науково-дослідних завдань, тематика яких погоджується спільно викладачем та здобувачем: 1. Аналіз судової практики за однією із тем начальної дисципліни і підготовка відповідної презентації (не менше 15-ти слайдів). Максимальна оцінка – 25 балів. 2. Науково-дослідне завдання, що полягає в опрацюванні та критичному аналізі результатів наукових досліджень на стику предметної області навчальної дисципліни та тематики дисертаційного дослідження здобувача. Максимальна оцінка – 20 балів.			

	<p>3. Вирішення практичних ситуацій (5 задач) за тематикою навчальної дисципліни. Максимальна оцінка – 15 балів.</p> <p>4. Підготовка есе за результатами аналізу наукових публікацій за однією із тем початкової дисципліни. Максимальна оцінка – 15 балів.</p> <p>Максимальний бал за письмові семестрові завдання складає – 75 балів.</p>
Семінарські заняття	<p>Завдання для семінарських занять визначені у методичному посібнику, що розміщений на сайті кафедри цивільного права. Поточний контроль знань на семінарських заняттях (вебінарах) передбачає усне опитування-співбесіду для з'ясування розуміння здобувачами відповідної теми. Результати усної відповіді здобувача оцінюються від 1 до 5 балів. Максимальний бал за семінарські заняття – 25 балів.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку і є формою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі вивчення дисципліни. Умовою складання заліку є виконання всіх видів робіт, передбачених силабусом та відпрацювання всіх пропущених семінарських занять. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 50 балів.</p> <p>Якщо здобувач освіти виконав усі види робіт, передбачені силабусом та набрав за результатами семестрового (поточного) контролю не менше 50 балів, то набраний ним бал зараховується як підсумковий контроль (залік).</p>
Підсумковий контроль	<p>Залік. Проводиться, якщо здобувач освіти набрав за результатами семестрового (поточного) контролю менше 50 балів.</p> <p>Залік проводиться в усній формі та передбачає усне опитування-співбесіду зі здобувачем на предмет з'ясування опанування ним предмету навчальної дисципліни, системності набутих ним компетентностей. Заліковий білет включає 5 питань по 20 балів кожне. Максимальний бал за залік – 100 балів.</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання здобувачами обов'язкових декількох видів письмових робіт, про які йшлося в попередньому розділі. Усі завдання, передбачені силабусом, мають бути виконані у визначені керівником терміни, загалом, не пізніше дня проведення останнього семінарського заняття. Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності. Лекційні заняття передбачають дискусії і обговорення проблемних питань, пов'язаних з дисертаційними дослідженнями здобувачів.

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universitytet.pdf.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають лекції і семінарські (практичні) заняття.

Відпрацювання пропущених семінарських занять є обов'язковим і проводиться під час консультацій за розкладом консультацій викладача, або у формі вебінару через корпоративну пошту. Якщо здобувач відсутній з поважної причини на семінарських заняттях, він/вона презентує виконані завдання викладачу під час консультацій. Письмові роботи направляються викладачу на електронну пошту.

Більша частина навчального часу спрямована на самостійну роботу здобувача. Практичні завдання по навчальній дисципліні обговорюються з аспірантом та корегуються для кожного аспіранта окремо у відповідності до тематики його наукового дослідження.

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-trykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Майданик Р. А. Речове право: підручник. К.: Алерта, 2019. 1102 с.
2. Харченко Г.Г. Речові права: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 432 с.
3. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації, з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 5: Право власності та інші речові права. За ред. проф. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Серія «Коментар та аналітика». Х.: ФО-П Лисяк Л.С., 2011. 624 с.
4. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України: у 2 т. /за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В.В. Луця. 5-е вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т.1. 832 с.
5. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О. І. Загальні положення право власності. Види права власності. Цивільне право України: підручник. Вид. 3, перероб. і доп. К.: Істина, 2011. 808 с.
6. Цивільне право України: Загальна частина / за ред. проф. І.А. Бірюкова і Ю. О. Заїки. К. 2014. 510 с.
7. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т.3.: Право власності та інші речові права / за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків. ЕКУС, 2023. 808 с.
Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в Методичному посібнику з дисципліни, який розміщений на сайті кафедри цивільного права та надається здобувачу в електронній формі до початку семестру

**Викладач: Руслана ГЕЙНЦ,
професор кафедри цивільного права**